

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

ELS PASTORETS III ELS CURANDEROS

A hi tornen a ésser. Ja són ací. Ja han tornat "Els Pastorets", tan divertits i poca-soltes. Ja són ací camí de Betlem i entrebancats pel camí, mercès a les intervencions successives del dimoni. Ara, els bons pares portaran llurs fills a presenciar les aventures poca-soltes i estúpides d'uns pastorets que salten i ballen i canten "couplets" entre aparicions d'angelets i de banyetes; entre el fum de les bengales brillants i el cotó fluix d'uns núvols blancs i blaus.

No troben que ja és hora de fer una campanya contra aquest teatre que, més que divertir, embruteix d'una manera sensible la intel·ligència de les criatures? Aquestes obres de caràcter infantil (no vull parlar de cap cas particular perquè els dos *fournisseurs* de teatre infantil a Catalunya són prou amics meus), són un gènere que ha de desaparèixer, inclús per respecte dels mateixos autors.

Això de què tot es confia a la Providència i que els miracles siguin els salvadors de tots els problemes que es plantegen a la vida de l'individu, fa que la gent creixi i no tingui gens ni mica de confiança en el materialisme aplastant de la vida; que més s'estimín la improvisació que el sistema; més el "curandero" que el metge.

El miracle és un fet grotesc i allunyat de la nostra època. Els jueus, a Espanya, han perdut aquell fort esperit de màgics que els hi donà la seva pràctica permanent de la química i de la quiromància. Però resten els catòlics, els quals amb això de fer miracles no s'han quedat mai curts. Tota la vida lluminosa dels seus sants està plena de miracles o miraclets, que més tenen d'auca que de certitud filosòfica. Malgrat això, hi resten les pràctiques, la costum d'invocar el miraculós en comptes de demanar a la ciència o a la materialitat dels fets la solució dels problemes o de les malalties.

Per a un contribuent de mitjana cultura el metge, l'advocat, l'enginyer tenen el seu prestigi respectable. A la fi, són gent que més o menys han llegit, que més o menys s'han educat i que poden respondre del seu treball pel fet d'haver-ne hagut de donar compte abans d'iniciar la tasca professional davant d'un senyors reunits en Tribunal.

Per a una dona de poble, per a un tipus de cap mena de cultura i fet a cops de discussió a les taules de cafè de la barriada, té més qualitat un "curandero", un agent de negocis o un matemàtic de carreró que l'home de ciència. Dins de la seva buidor, es considera superior al xicot jove del principal, que ja és advocat. D'advocat pot ésser-ne tothom—pensen—. De "curandero", no.

I heus ací el raonament. Ara venen "Els pastorets". Porten els miracles de tots els anys. Són uns miracles escenogràfics i poca-soltes. Si els nois d'ara segueixen orientats més en el miracle de cop i volta que en la tasca metòdica que porten cada dia i cada setmana, cada mes i cada any, estem ben arranats. Ja podem jeure tranquils, que no passarà res, que no podrà sobrevenir res de nou en la vida actual. Els improvisadors, els xennaires i els "curanderos" que tot ho arreglen amb un pegat de mel i calç i un parlament, seguiran envaint els escenaris de la vida.

FRANCESC MADRID

UNA FUNCIO

Al teatre Nou, on es representa—per què cal dir-ho?—"Charivari" i "Alleluia!", es donà una funció dedicada a les modistetes barcelonines. Feia goig; hi havia el més deliciós de les nostres delicioses modistetes.

Mireu En Sagarra! Golafre! Ja sabem tots que és un refinadàs. Però l'home vol "bocatto di cardinali". No té mal gust!

COLOM

Ja està. Un saviàs com Rafael Gai de Montellà, ha demostrat que Colom era genovès. Després de les seves paraules, tots els infeliços historiadors que han tractat del cas, poden desar-se. Don Lluís Ulloa, que es creia que havia demostrat que Cristòfor Colom era català, ha estat derrotat.

Gai de Montellà digué que el fet que Colom era genovès és el gran símbol que ha de servir d'unió entre la nació espanyola i la italiana.

L'argument més ferm, més definitiu, que demostra rotundament, aclaparadorament, que Colom era genovès és que al Municipi de Gènova hi ha el retrat de Colom.

El senyor Gai de Montellà acabà la seva conferència amb unes paraules justíssimes i plenes de seny. Digué que reconeixia que havia abusat de la paciència de l'auditori.

El senyor Esteve compra torrons...

I el gall...

ELS GENIS A MIDA I ELS SEXES A VOLUNTAT

Heu llegit l'article de Voronoff que publica "La Veu de Catalunya"? Doncs, ja ho veieu, amb els empelts de glàndules, no solament podrem rejuvenir-nos, sinó que, d'ací uns quants anys, podrem modificar el caràcter i la intel·ligència dels nois. Que la mamà vol que el seu fill sigui un gran advocat, doncs empelts del simi tal; que sigui un geni de la mecànica, doncs empelts de tal altra classe.

Un altre metge, afirma per la seva banda, que ha fet nombroses experiències per aconseguir que les dones tinguin els fills varons o fembres, a voluntat llur. El tractament no és difícil. Es tracta simplement d'unes injeccions d'aplicació senzillíssima...

Veieu? La cosa marxa. La vida tendeix a ésser cada dia una cosa més perfeccionada i més precisa. I com d'altra banda, els Estats—siguin feixistes, siguin comunistes—tendixen a ésser cada dia més buròcrates i reglamentaristes, no dubteu que aquests avenços de la ciència seran aprofitats per a les necessitats estatals.

Així veurem cada any, al temps d'aprovar els pressupostos, com el Govern publicarà un decret on s'estipuli el nombre de varons i de femelles que han de nàixer, segons les necessitats estatals, i el nombre d'intel·ligències que tinguin d'esdevenir aptes per a cultivar les lletres o les ciències.

Tot marxarà endegat com un rellotge. Però, alleshores, exhaurides totes les probabilitats de sorpresa i d'aventura, voleu dir que valdrà la pena de viure?

LA VEU D'"AMICHATIS"

Tenim una nova publicació. Aquesta nova publicació, que ve, indubtablement, a fer un bé a la literatura catalana, compta, ja, amb tres setmanes de vida. Aquesta publicació és "La Novella Nostra".

"Amichatis", un dels escriptors més populars a Ca-

talunya i de popularitat més ben guanyada, ha publicat en el segon número de "La Novella Nostra" una obra menor per la quantitat, però major per la qualitat: "La 34".

Aquesta novella d'"Amichatis" és una de les coses més interessants, més belles i vigoroses que hem llegit de molts anys ençà. Al to gris i monòton que a la literatura catalana pretenen donar uns nois que semblen repetits, uns nois que al cap, per comptes d'idees, hi tenen normes ortogràfiques, la novella d'"Amichatis" és com una flama, com un gran crit de revolta.

Aquestes són les obres que vivifiquen una literatura. Bona manca li feia a la nostra, que ja estava més morta que viva—encara que els savis diguin el contrari—, una novella com "La 34".

Heus ací com el nom d'"Amichatis", tan estimat del poble, torna a ésser d'actualitat. I és que no poden silenciar-se els valors que el poble consagra.

Amb aquesta novella "Amichatis" ens ha donat una obra mestra, una petita obra mestra. Una obra mestra de bondat i de bellesa. La bondat és sempre bellesa. La bellesa hauria d'ésser sempre bondat.

Naturalment, nosaltres fem aquest elogi, que creiem just i necessari, amb un goig profund. L'elogi és una tasca noble... que aquí no es prodiga massa.

Aquesta de "La 34", és una novella de gent dolenta: gent de cabaret, gent de taula de joc, gent d'hotel meublé, gent de districte V.

Aquesta gent també mereix l'atenció del novellista. Potser la mereix més que l'altra gent.

Però "Amichatis" no n'ha tingut prou amb donar-nos el retrat d'aquestes figures miserables. Al descriure-les ha llançat sobre la seva misèria la capa d'una pietat inefable.

Heus ací perquè "La 34" és una gran obra.

VIRAI

EL TEXT I NINOTS DEL PRESENT

NUMERO HA ESTAT VISAT

PER LA CENSURA GOVERNATIVA

DE SEMPRE

I havans...

I xampany...

QUE LLEGEIXEN ELS CRITICS?

Fa poc, un periodista parisenc es planyia de la banalitat de la crítica.

—Sembla—deia—que no facin més que fullejar els llibres de què parlen amb els ulls distrets.

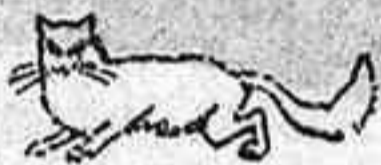
—Els crítics?... Què voleu que llegeixin—li respongué un altre—si es passen el dia escrivint.

Això ens recorda un cas esdevingut entre nosaltres no fa gaire. A un crític d'una important publicació barcelonina li acabaven de presentar un poeta. El poeta es desféu en compliments. Després digué:

—Us remercio per l'atenció que heu posat als meus versos. La vostra crítica és tan comprensiva...

I el crític distret:

—Ah, és que heu publicat algun llibre ...

EL MONUMENT A ISCLE SOLER

Durant vuit dies seguits el monument al gran actor Iscle Soler ha aparegut amb un neumàtic vell enrotllat al bust d'aquest enyorat artista.

“La Noche” n'estava indignada i “La Publicitat” encara més.

No n'hi ha per tant!

Iscle Soler mereix, no tots els respectes, sinó veneració. D'actors com ell no en corren cada dia.

Es indubtable que els neumàtics apareguts al seu monument signifiquen una burla. Però no es podria tractar d'uns humoristes que es burlaven del monument i no del gran Soler? Aquell monument és la cosa més desgraciada que hi ha a Barcelona. Es a dir, la més desgraciada, no; actualment hi ha una cosa que el guanya, la Plaça de Catalunya. Fa l'efecte d'un home sortint d'una xemeneia. En comptes d'honor a Soler, sembla una burla. La veritat és que no sabem si la veritable burla és el monument o els neumàtics.

El que caldria fer és tirar a terra aquell monument i fer-ne un de nou, bonic, digne. Estem segurs que llavors no hi apareixeria cap neumàtic. Perquè encara que actualment els qui posaven els neumàtics no fossin gent que volguessin protestar del monument, sinó que ho fessin inconscientment, un monument bonic no inspiraria a ningú actes com aquest.

I, què carai!... Un dia és un dia: una dotzeneta d'ostres...

I, com a home previngut, un litre d'oli de ricí.

LA GENT DE CARN I OSSOS

Què són la gent de carn i ossos?

Prenem peu, per a fer la pregunta de la crítica de Prudenci Bertrana a l'obra d'Ibsen "Solness, el constructor". Els personatges del "Solness", no són de carn i ossos.

Es que en l'home i la dona no hi ha res més que ossos i carn? No poden vibrar, amb la més alta intensitat de vida, els personatges guiats pel pensament? Excloueix el pensar la carn i els ossos? S'ha de fer un teatre uniforme, on la passió no passi d'obrar com a instint?

El senyor Bertrana ens diu que "sense emoció, el teatre dramàtic perd el seu encís característic". Un conflicte d'idees, no és dramàtic? Els personatges d'una obra no podien portar la seva vida fins a fer-la encarnació de la idea que els domina? No hi ha emoció en l'aferrissament de dues tendències, posades front a front? Cal fer un teatre de conflictes casolans, on es parli de la cuina i del sopar que es cou en el fogó, perquè la gent que els viuen sigui gent viva i ens arribi a emocionar?

Recordem que, quan Ibsen fermentava violent entre nosaltres, en Guimerà va estrenar una de les seves tragèdies. "Quin anacronisme, la tragèdia—deien els crítics—. Cal fer Ibsen. El teatre en vers ha passat! ara vivim l'època del teatre dels símbols..." Aquella, era l'època dels fervors del senyor Bertrana: ho retreu sempre que pot... Llavors ell—si hagués actuat de crític—, segurament hauria recomanat als "romàntics", que fessin Ibsen... Ara... Ara, els temps passaren, i en els temps creguts reflexius, el senyor Bertrana ens recomana ço que creu la recepta teatral màgica: *la gent de carn i ossos*.

No esbrinarem quins eren els temps bons de l'autor de "Josafat", si aquells o els d'ara. Hom vol dir-li, emperò que el crític ha de tenir una ductilitat que l'aparti del dogma absolut, i que precisa que el crític sigui àgil per a situar-se davant de l'obra d'altri, com a crític que és, no com a teoritzador de les obres pròpies.

Si nosaltres fóssim crítics, posats—per exemple—, davant de "Les ales d'Ernestina", del senyor Bertrana, trobaríem els moments de drama assolit que hi ha a l'obra, sense que el nostre reconeixement fos motiu per a què recomanéssim a tothom que escrivís "Les ales d'Ernestina". I en parlar dels encerts dramàtics que conté l'obra de Prudenci Bertrana, no mencionariem la carn i els ossos dels personatges, sinó la vida que en ells arriba a trobar-se completa i en decisiva presència, gràcies al pensament que desvetlla. Els personatges d'una obra tenen vida quan passions o intel·ligència els fan ésser un doble mirall que els reflexa a ells i reflexa els altres; quan deixen d'ésser qui són, la seva carcassa, carn i ossos precisament, per a mostrar-nos un moment d'humanitat que arriba fins a nosaltres per la veritat eterna que conté, per la veritat de tots, per la veritat humana de conjunt, sigui en conflicte de passions, sigui en conflicte d'idees; en topada de principis, o en lluita de sentiments.

Cal dir que creiem que a aquests moments pot arribar-s'hi per tots els camins: pel lirisme i per l'observació; pel símbol i per l'antítesi d'idees. Són moments de claredat endevinadora, d'intuïció fonda que, segons el dir de Pau Valléry, ens són donats, s'elaboren fóra de nosaltres; són la poesia del lirisme i de l'observació, la poesia del símbol i de la topada d'idees: dó dels déus. Que són molt difícils d'atànyer? Cert! Per això mateix, són els moments que el crític ha d'anar cercant a l'obra que crítica, ja a través dels herois del Solness, que si no són de

carn i ossos, com vol En Prudenci Bertrana, són éssers vius amb passions i dolors més intensos que els de la carn i els ossos, perquè són de volum, de totalitat; ja a través dels personatges d'una obra lírica o d'una obra d'anàlisi. Són els moments plens, idèntics sempre, malgrat la diferència temperamental dels autors, ja que cal dir, en passar, que tota obra és producte d'un temperament i no d'una teoria; moments diversíssims i de concreció única que es troben entre els dramaturgs moderns de primera ratlla, emprin el procediment que emprin, siguin pocetes com William B. Yeats o Gordon Bottomley, siguin expressionistes com Carl Sternheim o Walther Hasenclever; siguin realistes com Jonh Sigurjonson o Synge, siguin lírics com Claudel o el von Unruh d'"El jardí de les roses"; siguin sexualistes dramàtics com Wedekind o Lenormand, etc., etc.

Es un bon xic trista la nostra crítica, feta a motllo, i amb el criteri de què l'obra de teatre ha d'anar de cara al

IBSEN

autor bastant conegut, que ha estrenat a Roma "Solness el constructor", obra que no ha agradat al senyor Bertrana

públic. A casa nostra, l'autor—ajudat pel crític—no pot intentar portar el públic cap a ell. Ha de fer personatges de carn i ossos, que gairebé sempre careixen d'ossos i de carn, de sentit comú i de veritat de vida, veritat de vida que s'aconsegueix fent parlar els ninots com vulguin i rodejant-los d'anècdotes familiars... L'autor nostre, avui, tal com s'han posat les coses, ha de moure titelles, que facin riure amb mots de retruc o facin plorar amb sensibleries de beceroles. Llavors farà obra de teatre; llavors no pecarà del pecat d'anar contra la corrent...

Caldrà reaccionar per al bé de tots i, més que per a res, per al bé del nostre teatre. El teatre no es fa amb recepta, ni té recepta. Ho prova el que els crítics, que la tenen, quan fan obra pròpia, no sempre reixen Benaurats els temps passats, quan els entusiasmes irreflexius ens portaven d'Ibsen a D'Annunzio, de Maeterlink a Wilde, de Hauptmann a Shaw.

Avui, la reflexió, freda, sàvia, equilibrada, ens porta...

Tothom, menys els interessats en ésser orbs, pot veure on ens porta la nostra actual reflexió.

RAMON VINYES

AL CINEMA

—Ja han fet "La tragedia del payaso"?
—Sí, però passi, que fem sessió continua.

ART I ARTISTES

Aquesta setmana es coneix que, amb el fret, se'ls han enrampat els dits als nostres pintors i, gairebé ningú, no ha fet res de nou que ens doni motiu a crítiques; és llàstima perquè essent la diada de Nadal tan propera ens sentíem benivolents i estàvem disposats a trobar-ho tot bò.

Així disposats hem passat pel Saló Parés, a veure la gran exposició (70 teles) del pintor hongarès Zsolt i, que hem de dir nosaltres si ell ja ens fa saber al seu catàleg, que les dificultats de la seva pintura són moltes, però que les ha vençut? És clar que tracta els tipus catalans com si fossin vistos des d'Hongria, el dibuix és un xiquet pobre i el color no gaire net, però l'artista és de pretensions modestes i en conjunt no va malament.

Una innovació que ens ha fet gràcia és la de marcar preus a cada tela exposada a tall de liquidació; això i la nota del catàleg (per a parlar personalment amb el pintor de tall a tall hora) és donar les màximes facilitats als compradors. Ens fa l'efecte que, en comptes de cistelles, aquestes diades s'enviaran molts quadres; són tant barats!

També al Saló Parés, En Llaveneras exposa una barreja de paisatges, figures i natures mortes formant un conjunt prou discret, encara que desigual, doncs si els paisatges estan tractats, amb facilitat, a base de taques de color ben enteses, els altres assumptes són carrinclonets i pobrissons.

A la "Casa Dalmau", Na Josefina Portusac exposa

flors i bodegons pintats amb cura. No trenquen res, però fan bonic.

En López Morelló, a les mateixes sales, ens presenta unes imitacions de tapissos molt ben fetes i uns dibuixos ben entesos dintre de la tècnica especial de l'expositor.

BORIEL

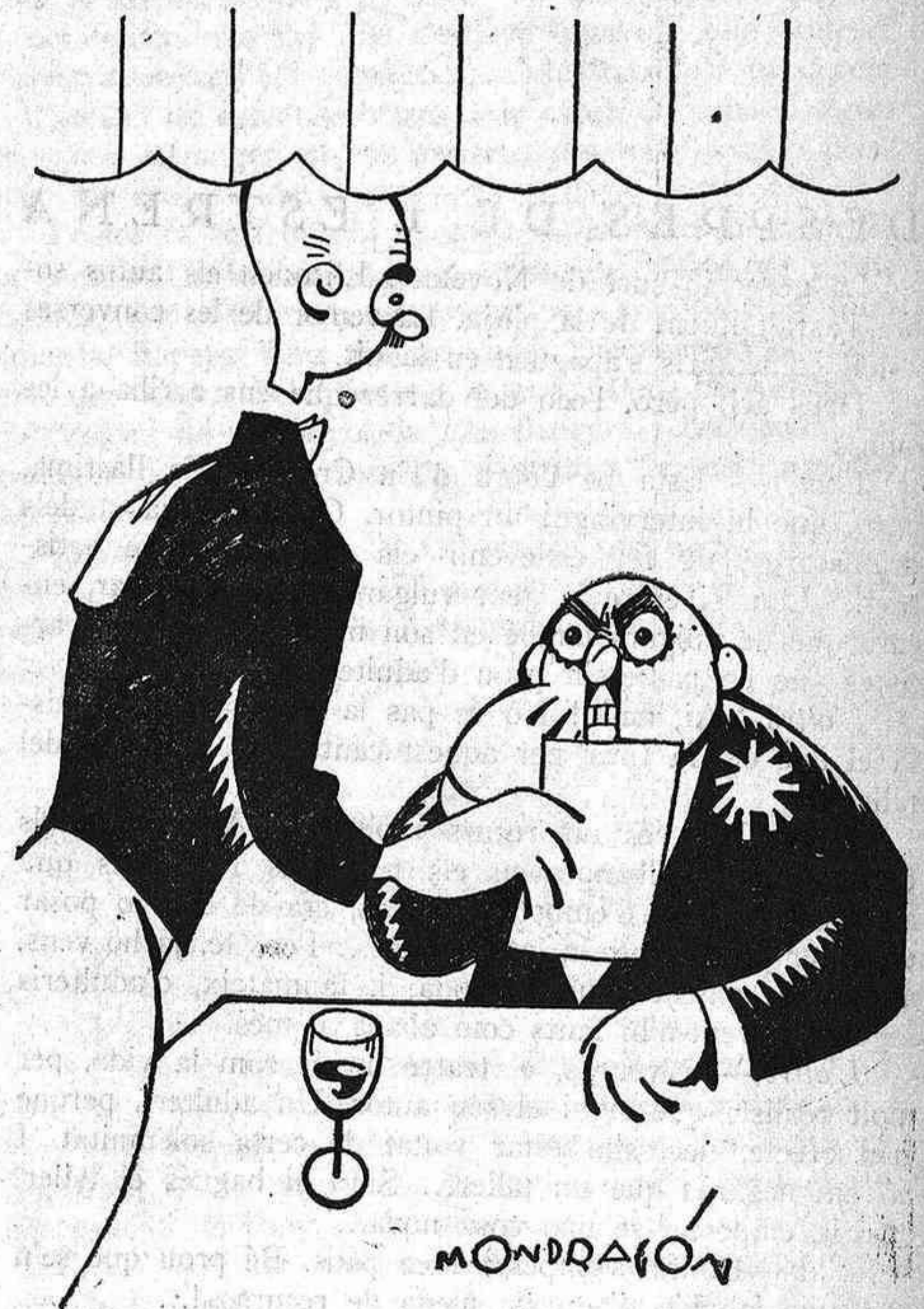
NADAL

Carrers tortuosos i miserables
del barri baix de la ciutat,
on s'hi passegen els eters diables
de la misèria i del pecat.

Avui teniu més foscor,
teniu més pobres a cada portal
i la vostra negror
contrastava amb el cel blau de la nit de Nadal.

Es més freda que mai aquesta nit.
Un pobre jeu per terra; un altre fa un badall;
una bagassa va amb un home cap al llit,
i una campana diu: "Déu us ha redimit!"
i toca freturosa a la missa del gall.

SALVADOR PERARNAU

RESTAURANT FRANCES

—Bé, però aquest "ventruà" no me l'he menjat.
—Això és la data, senyor: "ving trois".

MONDRAGON

NADAL

Tornem a ésser Nadal. Avui ja no es veu res més que els preparatius per a la festa de demà passat. Tothom va pel carrer atrafegat, més content que mai, portant unes ampolles o un paquet de neules, o una minyona al darrera amb un gall gros que afartarà tothom de la família.

Nadal, en altre temps una gran diada religiosa, és avui la festa del "gourmand". La gent, aquell dia, s'atipa. Qui no pot menjar gall d'indi, menja capó o pollastre, o simplement colomí; i el que és tan pobre que ni això pot fer, s'acontenta amb les sobres dels altres.

El burgès català aquell dia està satisfet, i com que s'escau que precisament l'endemà és el seu sant, Sant Esteve, menja encara més: menja per la festa de Nadal i per la de Sant Esteve.

Aquells Nadals romàntics, tendres, sovint sentimentals, que en altres temps ens oferien els artistes, han passat ja. Res de paisatges grisos i plens de neu, de noies que s'escalfen amb llumins fins a morir de fred, de pastors i estrelles; res de tot això. Això era en aquells temps de la nostra infància. Avui, el Nadal és simplement una gran taula, ben plena de tota mena de coses, una mica d'alegria del vi, i, de vegades, un cossi per treure-li tot el que no s'ha pogut pair de l'excés del menjar.

DESPRES DE L'ESTRENA

La gernació surt de Novetats. Llisen els autos sobre l'asfalt lluent de la pluja. La remor de les converses i dels comentaris s'apaguen en la nit.

Heus ací, però, l'eco del darrer que ens arriba a les oïdes:

L'un. — Està bé l'obra d'En Crehuet. Es llàstima, però, que hi intervingui un pintor. Quina mania la dels dramaturgs, de fer esdevenir els adúlteris entre artistes!... Com si entre la gent vulgar—diem-ne vulgar, encara que de vulgars també en són moltes vegades els artistes—no en passessin prou d'adúlteris!...

L'altre.—Ai, amic! No és pas la suggestió de l'artista el que els fa tirar per aquest cantó. És el recurs del taller...

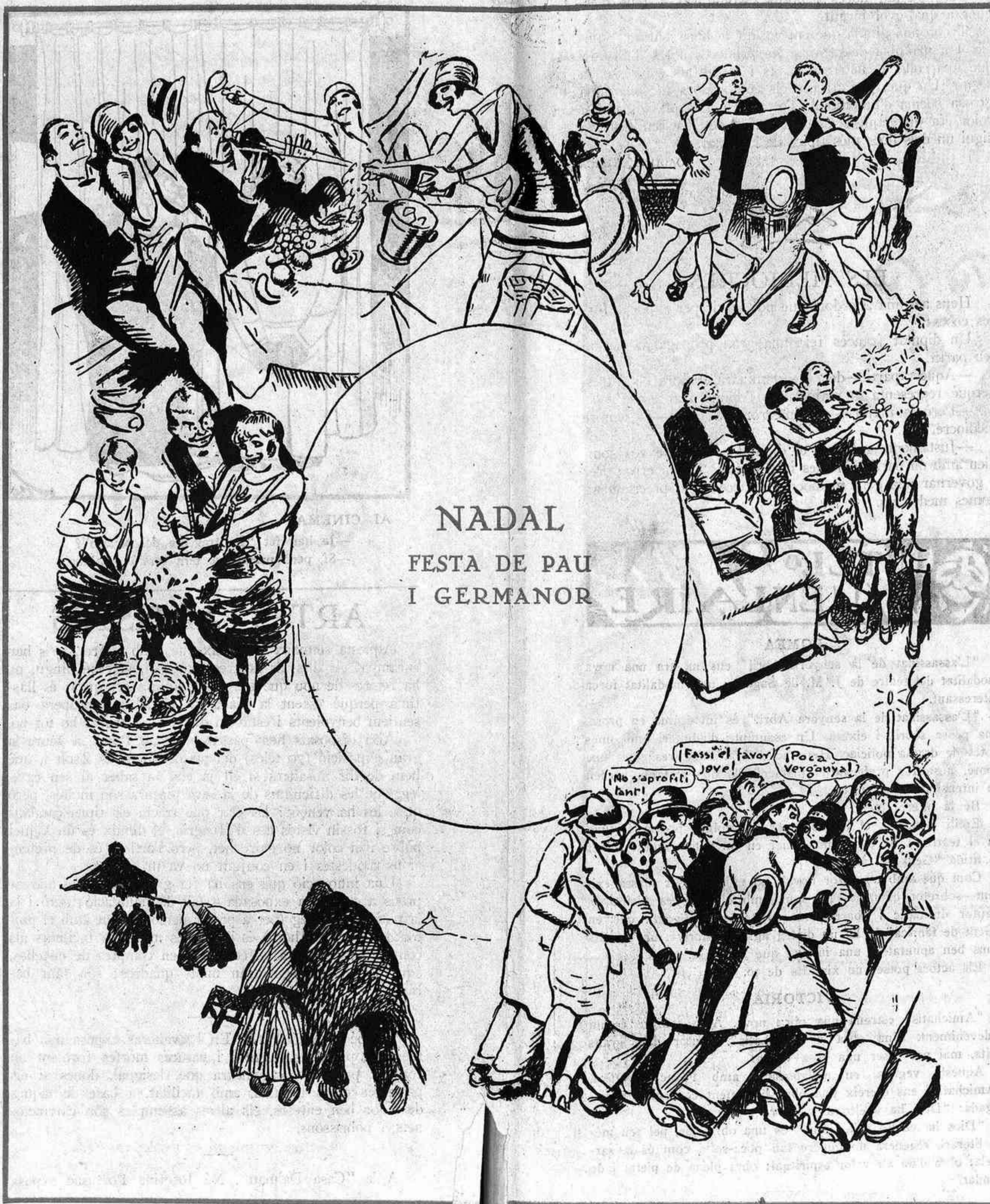
L'un.—Però és un recurs molt vell. Abans que els dramaturgs, ja l'empraven els nois rics i eixerits que anaven a la caça d'emboïcs. Abans, era de bon to posar un taller per a rebre-hi les amigues... Però té, ja ho veus, ara ja ha passat aquesta moda, i, tanmateix, d'adúlteris segueix havent-n'hi tants com abans, o més.

L'altre.—Ja veuràs, el teatre no és com la vida, per molt realista que sigui el seu autor. Un adúlteri, perquè faci efecte, necessita estar voltat de certa solemnitat. I no em negaràs que un taller... Sinó hi hagués el taller, caldria empescar-se una cosa nova...

L'un.—Dones, s'empesca i en paus. Bé prou que se'n troben a la vida d'aquesta mena de recursos!...

L'altre.—Es molt distint. Voldràs comparar la fantasia d'un autor, per imaginatiu que sigui, amb la fantasia de la dona que es proposa d'enganyar el seu marit?...

OLIVERI

ESpanyolades

Fa pocs dies érem al Poliorama. Es representava una de les obretes més tronades que actualment corren pels essenaris barcelonins. No recordem ara ni el títol ni el nom de l'autor. La seva infelicitat ho fa completament excusable. No era ben bé una espanyolada, perquè li mancava llum, color, força i fins música i dansadores desbriades. Però se li acostava força a ésser-ho. L'obreta era en vers i l'autor és passava l'estona cantant la dona andalusa, els braus, el tabac, els cavalls i altres temes similars de l'Espanya de pandereta. Una de les "coplas" que entona un "cantaor" diu simplement:

"la gitana y la mantilla
son símbolos de Andalucía."

Naturalment, l'obra, com que ni era bonica de color, ací no va tenir cap èxit. El públic la va rebre amb la més absoluta indiferència. Però, segons els cartells almenys, a Madrid, va tenir un gran èxit. I és natural que poc o molt en tingués, quan el senyor Thuiller s'ha decidit a reprendre-la a Barcelona. Qui és que ignora que, a Madrid i altres llocs d'Espanya, quan amb un to més o menys líric els parlen de mantellines, de braus i d'altres coses semblants, s'estusiasmen fins al deliri? No es deturen a mirar que amb totes aquestes coses fan quedar Espanya com un país de gent purament impulsiva i fisiològica.

Ah, però, quan l'espanyolada travessa la frontera, i es representa a París o Londres, cal sentir i veure aleshores com el xovinisme de l'"A B C" o del "Debate" esclata. I no diguem res del que s'esdevé quan de tota aquesta Espanya acolorida i romàntica, d'illustració de pandereta o d'anunci de cursa de braus o de caps de panses, algun escriptor estranger en vol treure algun tret social o plasmar tot l'esperit de la raça...

Potser és cert que hi ha molt de la visió francesa de la península a les espanyolades. Gautier i Merimée i fins Barrés, han fet molt certament per presentar al món aquesta Espanya adés tràgica, adés inconscientment alegre, que estima la voluptat i la sang. Però els veritables cultivadors de l'espanyolada més lleugera i poca-solta, cal confessar que són els mateixos escriptors "zarzueleros" de Madrid i de Sevilla.

Ja sap, doncs, l'"A B C" contra qui hauria de dirigir les seves campanyes. El que passa, però, és que quan oïem un repic de cròtals li tremola també, d'emoció, l'ànima.

DOMÈNEC GUANSÉ

ELS INNOCENTS

Una altra festa: els Innocents. És una festa tan totxa, tan innocent com el seu nom.

Enganyar la gent.

Actualment, tothom s'enganya mútuament cada dia, tothom mira d'enredar el veí; la bona fe sembla exiliada. I encara s'institueix un dia per a enganyar. La única recompensa és que aquell dia els enganyats són puerils, i tots els restants de l'any no ho són gens.

Caldrà que tots ens preocupem d'acabar aquesta festa ximple. Cal acabar-la. Avui dia, ja només n'usen els curts fe gambals, i, naturalment, "La Vanguardia" per a fer una brometa sense cap gràcia explica un fet inexistent del dia abans.

Això és la humanitat seriosa?

UNA MICA MASSA... I...

Cristòfor de Domènec és un dels escriptors més interessants de Catalunya; és un home de valor universal.

En vida va estar sempre abandonat, se li va fer un buit repugnant. La seva mort va enternir un xic els intel·lectuals. Però ara el cadàver ja és un xic fred i, llevat dels que veuen la seva gran valor, torna a fer-se-li el buit.

Recentment, "La Publicitat" ha aixecat bandera en contra aquest escriptor.

S'inaugurà el curs 1927-1928 de l'"Ateneu Barcelonès". "La Publicitat" ho ressenyà en parlar de la memòria del secretari, en la qual s'esmentaven els ateneïstes morts, dit diari suprimeix el nom de Cristòfor de Domènec.

Una mica massa...

De totes maneres, no ens estranya. No va ésser prou eloqüent el publicar l'article de Josep Pía i en canvi posar una nota, que deia molt poc a favor de la direcció, en la contesta del nostre company J. Roure i Torrent?

ESTAMPES BARCELONINES

ELS ENCANTS VELLS

Sobre tot si fa sol, creieu que dona bo de passar per aquest dítxos carrer de la Creu Coberta, el dia d'encants.

Tot és llum, color, xivarri, i si no fos per la pols i el fang, que a voltes arriben a fer intransitable aquesta via, fóra un dels llocs predilectes en les meves excursions per la ciutat. Per un que com jo viu a fora, aquest és un dels llocs més atractius de Barcelona. Acostumat a la quietut i a veure les mateixes persones, creieu que és un gran contrast traslladar-se a aquest lloc, un contrast agradable que no us fa cap mal. (Almenys a mi.)

Si resseguïu, goludament, el vostre esguard per qualsevol "parada" no podreu menys que sentir-vos enciclopedistes. A una "parada" vaig veure-hi un dia el que detallaré a continuació: una gibrella, (i perdoneu); un mànec de paraigües; una xieringa; una pipa; un llibre esquinçat, dos o tres parells de mitges i mitjons, tot barrejat; una capsa plena de puntes de cigar; quatre ampolles buides; un tinter; capsas de ciratge, buides; cordons de sabata; un barret de palla de l'edat neolítica; quatre o cinc gorres velles; unes sabates amb botons; un despertador espatllat; uns elàstics vells; i una armilla; tot això sense contar una pila d'objectes menuts que farien interminable aquesta llista.

Tot això, unit al pintoresc que és el lloc i a la fatxa no mneyes pintoresca del venedor, em féu l'efecte de la vall de Josafat dels objectes, jutjats pel comprador que hi posa preu.

Hi ha hagut home que per menys d'un duro s'ha emportat una parada d'aquestes.

Als uns els crida l'atenció un xarlatan que, voltat de quatre badocs, va deixant anar una pila de llaunes tot pregonant la seva mercaderia. I ara, una observació:

Diríeu talment que aquests badocs sempre són els mateixos a tot arreu, són aquells que a tota manifestació col·lectiva s'avenen a fer sempre el mateix. Ells diuen:

—A mi no!

Però s'estan hores i hores escoltant-lo, i fent d'esquer a qualsevol incaut.

Trobo una gitana que em vol dir la bonaventura. Somric. Un manubri deixa anar les primeres notes d'un vals que una colla de marrecs, bruts i espellifats s'apressen a seguir. Un que, per atreure els compradors fa sonar una grossa bocina d'automòbil. Tot aquest aldarull, tot aquest color, fa que aquest amable carrer de la Creu Coberta sigui un dels llocs més típics de la ciutat.

JOAQUIM AROCA

ELS MEDIOCRES

Heus ací una anècdota que pot servir per explicar forces coses:

Un diputat francès feia una gran propaganda per al seu partit.

—Aquest partit—deia— dominarà sempre els altres, perquè representa la majoria de l'opinió francesa.

—Però la majoria—va interrompre'l allgú—és sempre mediocre.

—Justament—refermà el diputat—. Es que vós somnieu amb un partit d'homes intel·ligents? Es un error. Per a governar una gent mediocre, es necessiten, precisament, homes mediocres.

ROMEA

"L'assassinat de la senyora Abril" ens mostra una nova modalitat del teatre de J. M. de Sagarra, una modalitat força interessant.

"L'assassinat de la senyora Abril" és un drama en prosa, una prosa sobria i eixuta. Un assumpte d'adulteri amb unes gotes de drama policíac. Heus ací l'obra. Dels tres actes que conté, nosaltres preferim el primer. Els dos restants perden en intensitat i en interès.

Bé la interpretació.

Emili Vendrell, el famós tenor, ha volgut provar fortuna en el teatre. I ha escrit un sainet en un acte. Aquest sainet es titula "Gent de fàbrica".

Com que amb un autor novell no es pot ésser massa exigent—sobretot quan no ho som amb els que es disfressen d'autor dramàtic i abarraganen el teatre—, diguem que en "Gent de fàbrica" hi ha un diàleg àgil i pintoresc, uns quants tipus ben apuntats i una intriga que interessa.

Els actors potser un xic alts de to.

VICTORIA

"Amichatis" estrena una obra nova. Això sempre és un esdeveniment. Una obra d'"Amichatis", l'autor dels grans èxits, mai pot ésser una cosa vulgar.

Aquesta vegada, en col·laboració amb Francesc Oliva, "Amichatis" ens ofereix una obra bellament concebuda i dialogada: "Dios ha vuelto a la tierra".

"Dios ha vuelto a la tierra" és una obra que, pel seu mèrit literari, regenera un gènere tan poca-solta com és la sarsuela; obra d'un alt valor espiritual; obra plena de pietat i de bondat.

ALLEGORIA DE NADAL

Hi han tipus concebuts i pintats de mà mestra, escenes d'una gran emoció.

Els mestres Viladomat i Parera han escrit una música per aquesta obra que s'escolta amb gust.

Molt bé la interpretació.

ELDORADO

Estrena de "La villana". El teatre ple de gom a gom. Al carrer, volent entrar, més gent que al teatre. Nit de triomf, nit d'apoteosi.

"La villana" és la millor partitura del mestre Vives? No

ho sabem, però direm una cosa: que és la més honesta en procediments, la més pulcra, la més honorada. I ja no cal dir que, amb aquestes condicions, té probabilitats d'ésser "La villana" una partitura mestra.

Amadeu Vives, apoiant-se en el folklore castellà, ha escrit una música en la qual no hi ha la més petita concessió al públic. Que és el millor que es pot fer amb el públic, la millor prova d'estimació que pot donar-se-li: no enganyar-lo, no pervertir-lo.

El llibre de Romero i Fernández Shaw, en col·laboració amb Lope de Vega, molt discret, molt digne.

En la interpretació cal fer menció de Pau Gorgé que, a

més d'un gran cantant, és un actor meritiu, i de Felisa Herrero.

El decorat de Salvador Alarma, esplèndid de debò.

NOVETATS

La companyia de Madame Simone ha representat tres obres franceses, tres obres del boulevard: "Le secret", de Bernstein; "Le passé", de Porto Riche, i "La couturière de Luneville", d'Alfred Savoir.

Les escoltà i aplaudí un públic distingidíssim.

NOU

Segueix representant-se, amb gran èxit de públic, la revista "Alheluà".

COMIC

"Eureka" té la virtut de que cada nit vessi la gent al teatre Còmic.

Que duri!

BOB

ALPINISME

—Què fas parat, tenint tanta corda?

FUTBOL

La jornada passada del Campionat de Catalunya va anar com una seda. Volem dir que tot va passar tall com tothom esperava.

L'"Europa", que se les va tenir amb el "Sans", únicament li va encolomar sis gols, o sigui mig cabasset.

El "Sans" no s'hi veia de cap ull, i hi va haver partidari d'aquest club que va dir que tant era que els seus jugadors es declarassin en vaga com que no s'hi declarassin; de totes maneres els sis gols no els abandonaven.

Pel que toca a l'"Europa" no s'hi veia de content; mireu que fer mig cabasset al seu etern rival, com diuen o deien, és cosa grossa.

El "Barcelona" amb el "Terrassa" tampoc hi va haver de patir gaire, amb tot i que ho va fer tan malament com va saber.

Els que varen veure el partit diu que per la manera que jugaven els camps, no n'haurien donat ni cinc cèntims per la seva victòria.

Res, un dia és un dia.

L'"Espanyol", amb tot i que va deixar bocabadats a molts de bé que ho feia, va guanyar ben just el "Gràcia", o sigui la seva Sucursal número 1.

Sigui com sigui, van ésser dos punts, i això és el que es tractava de demostrar.

Repetim una vegada més que allò de la tradició al camp de la Creu Alta, ha passat a la història. Mireu, sinó, que una vegada més el "Sabadell" va estar-hi a punt de perdre, i amb el "Badalona".

La sort va ésser que van acabar just el partit podent conservar l'empat a dos gols.

Ja veurem si un altre any la sort els serà més propícia.

Per a demà passat, com que tot els jugadors de tots els clubs han estat un xic bons minyons, els deixarem menjar els torrons amb tranquil·litat, o sigui, sense que els partits de campionat els obliguin a fer treure el pollastre i altres coses que s'acostumen a ingerir en una diada com la de Nadal!

Hom diu que algú prepara, per al matí d'aquest dia, algun partit de ressonància.

Si és així, ja en sentirem parlar i ja us en direm alguna cosa també.

ATLETISME

Continuen els de la "U. S. de Sans" en les seves curses preparatòries de la prova de gran fons "Marathon".

Diuenge passat se les varen tenir una colla de corredors amb una ruta de 15 quilòmetres 800 metres, i com en les anteriors, els guanyadors foren Ramos, Llopis i Giner.

Hom diu, però, que abans de que s'efectuï aquesta prova, manquen encara unes quantes curses d'entrenament, com la de diuenge passat, car el que és els corredors que es disposen a prendre-hi part, no estan encara prou madurs.

Demanam als organitzadors que ens escoltin.

NATACIO

Per a demà passat el "C. N. Barcelona" prepara la tradicional prova "Copa Nadal".

Es tracta d'una cursa de 200 metres mar, i això ja us dirà

A XICAGO

—Ahir tiraren una bomba i assaltaren un tren.
—Aviat semblarem Europa.

els pobres nedadors el que disfrutaran després dels freds d'aquests dies, i més encara, acostumats com estan amb l'escalforeta de la piscina.

Ens temem que hi hauran moltes pulmonies, o almenys alguns que no podran menjar-se els turrans amb tranquil·litat.

Amb tot, i com cada any, els organitzadors ja compten amb un sorollós èxit.

TEIXI

Què hi deuen haver vingut a fer a Barcelona tants diplomàtics?

Hi ha els mexicans senyors Josep Martínez, Eugeni Martínez i Manuel Carlirle, i el ministre plenipotenciari d'Espanya a Santa Fe de Bogotà, don Manuel Aróstegui.

No trobem altra explicació lògica que el desig de conèixer bé la Plaça de Catalunya; eren tan suggestives les fotografies...

La Plaça de Catalunya ho justifica tot, àdhuc viatges expressos d'Amèrica a aquí.

Ha estat detingut a Bilbao un caracteritzat comunista. Sabeu què se li ha ocupat? Una màquina d'escriure i una màquina multcopista.

Lerroux ha parlat de liberalisme. Ha dit, entre altres coses, que calen les Corts i que no creia amb els caps de partit.

Això últim ens interessa. Mai no hem cregut amb En Lerroux com a cap republicà, però és bo saber que ni ell mateix hi creu.

El nou ambaixador d'Espanya a l'Argentina creu que Espanya s'ha d'orientar cap al feixisme. Es clar! Ara farem broma!

Diuen que els feixistes s'admiren de què França els pugui témer.

No, però si no és que temi els feixistes. El que tem és que els feixistes puguin pertorbar l'ordre i la pau.

Hi ha diferència!

Francisc Cambó ha declarat a uns periodistes madrilenys que pensa viure molts anys. No podem dir sinó "Amén".

A Saragossa celebren el centenari de Goya.

No cal dir-ho, el número principal consistirà en una "corrida de toros". Els "toros", avui, és la cosa més important que hi ha.

**

Xina ha emprès unes represàlies contra els comunistes.

Han segellat els consolats russos. Diuen que les represàlies són terribles; públicament s'han fet unes dues mil execucions. Tots els russos són deportats.

Es que encara no en tenen prou amb la complicada guerra civil? Aquests xinesos són terribles.

**

El noi Lindbergh és un "trumfo".

El vol realitzat recentment demostra que és el millor aviador, si no ho hagués demostrat plenament ja en el seu vol transatlàntic.

Els Estats Units tenen tota mena de reis (és que enyoren una monarquia?): del petroli, de l'automòbil, etc. Lindbergh ha completat la llista, honorant-la alhora. Ell és el rei de l'aire; el rei de l'aire, sense cap mena d'atenuant.

**

En una obra teatral que es feia a Berlín hi sortia l'ex Kaiser. Aquest ha protestat i ha aconseguit que es prohibís el dit personatge.

Que en passarem pocs d'anys sense tornar-lo a veure al poder!

De totes maneres, per fonts fidedignes sabem que l'ex Kaiser ha demanat que es prohibís el personatge per altres raons. Tem que li faci la competència. L'ex Kaiser es vol dedicar a ballar pels "music-halls" per a guanyar-se la vida, esperant que deixi d'ésser ex per tornar a ésser el Kaiser, i això podria treure-li públic.

Ens han dit que Josep Maria de Sagarra ha tractat de firmar-li un contracte per fer-lo venir al teatre Nou.

**

Bo, bo de debò! Això és eloqüentíssim!

Heus ací, sencer, un telegrama periodístic de l'Agència Fabra:

"Munich, 16.—En una reunió catòlica celebrada a Nurzbourg, monsenyor Ehrenfriede, bisbe de la dita població, ha fet una declaració sensacional a propòsit de l'estigmatitzada de Konnersreuth.

**

Es sabut que la jove pagesa Teresa Neumann, que no pren ni el més petit aliment, entra en èxtasi un cop per setmana i llavors presenta les llagues de Crist. El cas és molt discu-

tit: uns assegurin que és una histèrica, i altres una santa. Milers de persones es dirigeixen a Konnersreuth per a veure el suposat miracle. Fins ara les autoritats eclesiàstiques s'han callat la seva opinió.

El bisbe de Nurzbourg ha declarat el següent:

"El cas de Teresa Neumann és manifestament obra de la Providència. La verge de Konnersreuth té a Crist com a centre de la seva vida, dels seus pensaments i actes. Si estigmatitzada ha d'entrar en una clínica i sotmetre's a l'escalpel dels metges, pot assegurar que Déu mantindrà la seva mà estesa sobre ella, perquè Déu no s'ha compromès a obrar miracles quan intervé l'escalpel dels cirurgians."—Fabra."

**

Per a venjar l'afront inferit als hongaresos en els desordres de Grosewardein, els estudiants nacionalistes hongaresos han format una societat i han llançat un duel als estudiants romanesos, per a què aquests designin un representant que en nom de tots es desafiarà amb un estudiant hongarès.

Senyors, estem en ple segle XX!!!

**

El dia 16 s'esgotaren els bitlletss de la rifa de Nadal.

Que n'hi ha de ganes de fer-se ric! Però encara n'hi ha més que té ganes de llançar inútilment els diners.

Perquè nosaltres creiem que els que treuen la rifa són uns privilegiats, i que els altres no la treuen mai. I els privilegiats treurien igualment si no hi posessin; és una teoria amb la qual creiem fermament.

**

S'ha complert l'aniversari de la mort de Joan Crexells.

En aquesta ocasió constatem de nou el nostre condol.

Imprempta L'Esquella i La Campana : Olm, 8, Barcelona.

RESTAURANT RIERA

Passeig de Gràcia, número 100

PLATS DE NIT DE LA SETMANA

Dilluns.—Llomillo amb mongetes a l'estil de les famoses que feia l'any 1860 a la Fonda del Falcó.

Dimarts.—Bacallà a la llauna.

Dimecres.—Pollastre amb samfaina.

Dijous.—Faves ofegades a la catalana.

Divendres.—Peu de porc amb naps.

Dissabte.—Perdiu amb cols.

Diumenge.—Costella de porc amb patates saltades.

*Tothom que va a càr Riera
menja cosa de primera.*

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les BLE-NORRAGIES (purgacions) GONORREES i tots els altres FLUIXOS de les vies urinàries, per CRONIQES que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: SEGALA, o a l'autor A. BORRELL

Compte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

Casa Carreras
SASTRERIA

FORMA DE TRAJOS DES DE 40 P

RAPIDE SAU ECONOMIA
EN TOTS ELS ENCARRECS TALL AMERICA

GENERES ULTIMA NOVETAT

PLAGA DEL SOL 9
BARCELONA GRACIA

Un volum de 276 planes

Acaba de posar-se a la venda

UN TROS DE PAPER

Setmanari català de l'any 1865 escrit i dibuixat pels millors literats i dibuixants d'aquell temps, reproduït en forma de llibre i enquadernat en rústica amb una coberta al·legòrica.

Ptes. 5

Obra nova

J. M.ª Rubió i Tuduri

Càceres a l'Àfrica Tropical

70 fotogravats originals

Preu: 8 Ptes.

Sàtires

De Guerau de Liost

Amb il·lustracions de XAVIER NOGUÉS

Preu: 6 Ptes.

Joan Santamaría

Visions de Catalunya (Catalunya Nova)

Un volum en 8.^u relligat

Ptes. 4'50

DIETARIS, BLOC CATALÀ

TAPES per a relligar L'Esquella de la Torratxa

Any 1928

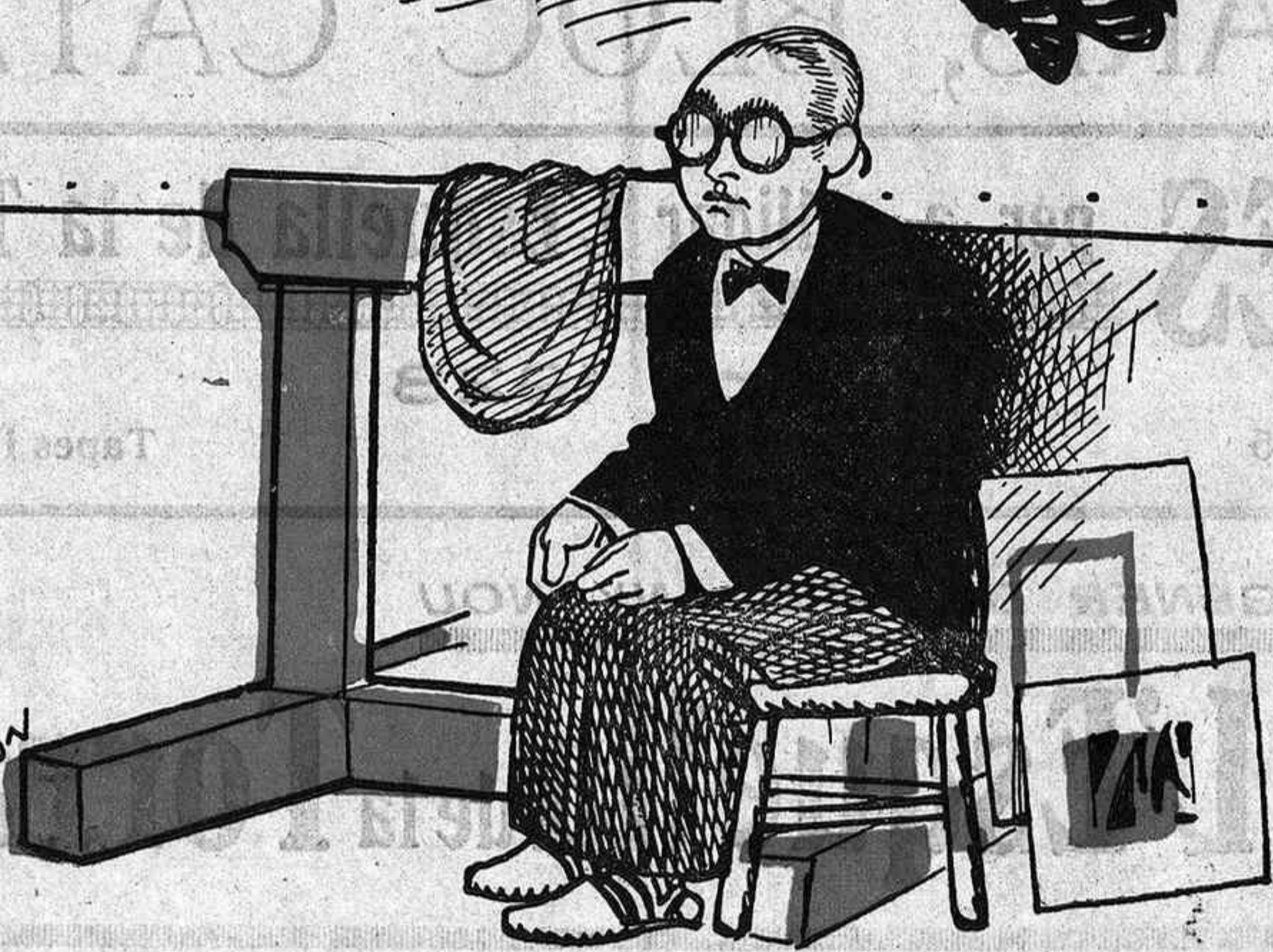
Tapes soles Ptes. 5

Tapes i relligat Ptes. 7

DIA 5 DE GENER DE 1928. ANY NOU

Número extra-ordinari de L'Esquella de la Torratxa

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, rementant l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, fianca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls atorga rebaxes.

MONDRAGON

FANTASMAGORIES

El gall amb què molts s'hauran d'accontentar aquest any.